

Till Svea hovrätt

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Avdelning 1

INKOM: 2021-12-14
MÅLNR: T 4746-21
AKTBIL: 217

**Överklagande av Stockholms tingsrätts dom 2021-12-03
i mål T 4746-21**

Parter

Klagande

Göran Lambertz, Hörnstensvägen 6, 756 45 Uppsala, glambertz@hotmail.com, tel. 070 3128831

Ombud: Advokat Sunita Memetovic, Advokatfirman Ericksson & Häggquist AB, Smedsgränd 2 A, 753 20 Uppsala, sunita@ehlaw.se, tel. 073 0512680

Rättegångsbiträde: Jur. kand. Cecilia Brorman, Brorman jurister, Köpenhamnsvägen 42, 217 71 Malmö, cecilia@juristbrorman.se, tel. 073 3880811

Motpart

Staten genom Justitiekanslern, Box 2308, 103 17 Stockholm

Företrädd av byråchefen Anneli Skoglund och föredraganden Åsa Andersson

1 Yrkanden och skäl för prövningstillstånd

Härmed överklagar jag den rubricerade domen och yrkar att hovrätten meddelar prövningstillstånd samt ändrar domen så att mina yrkanden vid tingsrätten bifalls. För att markera att jag inte driver målet för pengarnas skull, utan i syfte att stärka rättssäkerheten i brottsutredningar och rättsväsendets kvalitet, yrkar jag inte någon ersättning för rättegångskostnader heller i hovrätten.

Jag inskränker delvis min talan i hovrätten med den inriktningen att framför allt få två principfrågor besvarade:

1. Vilken utredning med inriktning på anmälarens trovärdighet måste åklagaren göra före beslut om anhållande (och tillhörande tvångsåtgärder som husrannsakan, beslag och avstängning av bostad) för att uppfylla sin objektivitetsplikt, särskilt det krav som Åklagarmyndigheten uppställer att trovärdigheten i anmälarens berättelse måste kontrolleras?
2. Är åklagaren skyldig att ge domstolen en i huvudsak objektiv bild av utredningen vid sin presentation under häkttingsförhandlingen och vad gäller i så fall om bevisbördan för att åklagaren har uppfyllt eller inte uppfyllt denna förpliktelse?

Dessa båda frågor aktualiseras i hög grad i målet och jag menar att de är av den karaktären att prövningstillstånd bör meddelas med tillämpning av 49 kap. 14 § 3 rättegångsbalken.

Jag menar också att tingsrätten har missförstått mina påståenden om fel i så stora delar av målet (se avsnitt 2 nedan) att det inte utan att prövningstillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till.

I enlighet med hur jag begränsar min talan i hovrätten avstår jag från att påstå att överåklagaren Eva-Marie Persson gjorde sig skyldig till tjänstefel eller att kriminalinspektören Sven Voltaire gjorde det. Och i fråga om kammaråklagaren Annika Bokefors påstår jag inte nu några andra fel än sådana som nämns nedan i avsnitten 3.2 och 3.3.

2 *Tingsrättens dom*

2.1 *Inledning*

Innan tingsrättens dom meddelades hade jag bestämt mig för att inte överklaga den även om den gick mig emot. Jag hade då tänkt lägga denna sak bakom mig och överlämna åt andra att arbeta för rättssäkerheten i brottsutredningar och rättsväsendets kvalitet.

När jag sedan läste domen konstaterade jag emellertid att den innehåller så många viktiga missförstånd och sakfel, så allvarliga juridiska brister och så många bedömningar som måste sägas bygga på en alltför ensidig syn på brottsutredningar, att jag inte kunde låta den ligga utan vissa beriktiganden i sak, påpekanden om rättsläget och invändningar avseende bedömningarna.

Jag konstaterade också att målet innehåller åtminstone två viktiga principfrågor, en för frihetsberövanden och den andra för häktningsförhandlingar, och att detta är frågor som endast sällan når domstolarna trots deras stora praktiska och principiella betydelse. Även detta bidrog till mitt beslut att trots allt överklaga domen.

2.2 *Missförstånd eller sakfel i domen*

Följande missförstånd eller sakfel av betydelse finns i tingsrättens dom.

1. s. 8 m I tingsrättens redovisning av min utveckling av talan anges min ståndpunkt vara att ”Det är viktigt” att polis och åklagare gör rimliga ansträngningar för att kontrollera en målsägandes uppgifter under en förundersökning och beaktar möjligheten att målsäganden inte talar sanning samt att ”Det är vidare viktigt” [...] att åklagaren vid häktningsförhandlingen presenterar även sådana uppgifter som är till den misstänktes fördel. Men jag har hävdat att detta inte bara är ”viktigt” utan en *skyldighet* för åklagaren om objektivitetsplikten – inkl. den skyldighet att kontrollera målsägandens trovärdighet som åklagaren har enligt Åklagarmyndighetens anvisningar – ska kunna anses uppfylld. – Jag anmärker detta därför att det enligt min mening rör sig om en fråga som ska vara föremål för *tolkning av gällande lag* (23 kap. 4 § första stycket rättegångsbalken och 1 a § andra stycket förundersökningskungörelsen) och inte bara en bedömning av vad som är mer eller mindre viktigt.

(s. 8 n Jag hördes sammanlagt fem gånger, inte fyra.)

2. s. 9 m Tingsrätten refererar min utveckling av talan så här: "Under slutet av detta samtal gick de ner i köket och tog en drink. Därefter avslutades samtalet och de återvände till övervåningen där samlaget ägde rum." Detta visar att tingsrätten inte har förstått en av de allra viktigaste frågorna i målet, nämligen frågan om vilken betydelse det har att målsäganden i det första förhöret uttryckte sig så att *hon inte kunde ha däckat i slutet av samtalet med Lina*, vilket hennes berättelse sedan gick ut på. Jag har inte sagt, som tingsrätten skriver, att vi gick ner i köket "under slutet av detta samtal", och ingen annan har nog heller varit inne på något sådant. I stället har jag sagt att vi gick ner i köket *efter* samtalet med Lina, något som även målsäganden enligt min uppfattning måste ha menat med hänsyn till att hon sa att vi gick in i sovrummet direkt efter att ha varit i köket. (Att hon menade detta får också stöd av att hon inte protesterade mot min beskrivning när jag skrev dagbok på juldagen, bilaga 12 till min bevisuppgift.)

3. s. 9 n f. Tingsrätten skriver: "I det första förhöret som hölls med henne nämnde hon inget om detta [att hon hade däckat i slutet av samtalet med Lina, min anm.]. I senare förhör har hon däremot uppgett att hon däckade under slutet av videosamtalet, vilket inte är sant." Även här visar tingsrätten att man inte har förstått betydelsen av denna fråga. Det var inte den omständigheten att hon *inte nämnde* något i det första förhöret om att ha däckat som enligt min mening var värd att ta fasta på vid en trovärdighetsbedömning, utan den omständigheten att hennes berättelse i det första förhöret *omöjliggjorde* att hon däckade i slutet av samtalet. Att hon däckade just då var helt centralt för hennes berättelse så som polis och åklagare tog fasta på den och för Linas betydelse som stöd vittne. Det är bekymmersamt att tingsrätten inte förstod detta trots att jag tryckte på det flera gånger under huvudförhandlingen och även hade framhållit det flera gånger i mina inlagor.

4. s. 10 n Tingsrätten refererar mig så att målsäganden sägs ha lämnat in skärmdumpar "från tiden omedelbart efter den påstådda våldtäkten". Men så sa jag inte, och så lär ingen ha hävdats att det var. I stället lämnade hon in skärmdumpar från tiden omedelbart *före* den påstådda våldtäkten. Detta har avgörande betydelse därför att målsäganden påstod att hon var däckad tills hon vaknade av att jag hade samlag med henne, något som hon ju inte kunde ha varit om hon sände meddelanden omedelbart *före* våldtäkten, men däremot om det hade varit efter. Det är anmärkningsvärt och bekymmersamt att tingsrätten inte har förstått detta, och därmed sannolikt inte heller har förstått den helt avgörande betydelsen av att det saknades sådana meddelanden i målsägandens telefon som sändes i direkt anslutning till de meddelanden som de insända skärmdumparna avsåg.

5. s. 10 n f. Enligt tingsrätten sa jag att det hade "varit av intresse att få in dessa meddelanden, t.ex. från Martin". Och: "Trots detta dröjde det mycket lång tid innan polis och åklagare såg till att få in Martins telefon." Så var det visserligen, men detta var sekundärt. Det viktigaste, som tingsrätten tycks ha missat, var att polis och åklagare inte drog några slutsatser av att *det faktiskt saknades* meddelanden i målsägandens telefon från den aktuella tidpunkten. Jag menar att detta borde ha föranlett en fördjupad utredning i denna del där målsäganden bl.a. fått svara på frågan om hon hade någon förklaring till att det saknades meddelanden i hennes telefon.

6. s. 11 ö Tingsrätten refererar mig så här: "Det visade sig då att målsäganden hade skickat meddelanden från tiden då hon, enligt sina egna uppgifter, skulle ha varit däckad. När detta blev känt lades förundersökningen ner och [att] Göran Lambertz

försattes på fri fot. Polis och åklagare borde reagerat tidigare.” Även här har tingsrätten missförstått en helt central del av målet. Vad som visade sig när Martins telefon kunde undersökas var framför allt *inhållet* i de meddelanden som hon skickat till honom vid den tidpunkt då hon sa sig ha varit däckad. Att hon måste ha skickat meddelanden från telefonen vid den tiden stod klart *redan innan jag anhölls*. Det var visserligen inte klarlagt att hon hade raderat, men att meddelanden var borta stod klart. (JK har hävdad i målet att meddelandena kunde ha försvunnit på något annat sätt och att det därför inte var så anmärkningsvärt att de var borta.) Detta visste man dels genom vad Martin hade sagt i förhör med honom i februari, dels genom den undersökning av hennes telefon som var klar den 2 mars, sex dagar före anhållningsbeslutet, som visade att de meddelanden som fanns kvar måste ha föregåtts av andra.

7. s. 11 m Tingsrätten nämner två anledningar till misstankar mot målsägandens agerande med ljudfilerna: a. Hon gjorde inspelningar i hemlighet. b. Inspelningarna låg i kronologisk ordning på ljudfilerna. Man nämner inte de tre anledningar som jag också anförde: c. Hon sa att hon kom på efter 1 ½ månad att hon hade gjort inspelningar, vilket kunde väcka misstankar dels för att hon sa sig ha spelat in just för att minnas vad som hänt, dels för att hon tidigare hade skickat annat material ur telefonen till polisen. d. Innehållet i ljudfilerna kunde i sig ge intryck av ett selektivt urval, i varje fall om hon inte fick frågan varför hon spelade in just dessa delar av samvaron. e. Fabriksåterställningen gjorde att det inte gick att kontrollera frågan om ett urval skett.

8. s. 11 n Tingsrätten refererar min redovisning av BRÅ:s statistik så här: ”I tio procent av alla anmälda fall avseende våldtäkt så har någon våldtäkt sannolikt inte ägt rum och i 20 procent av fallen väcker utredningen tvivel.” Att man använder uttrycket ”har någon våldtäkt sannolikt inte ägt rum” om de tio procenten är, i varje fall för mig, lätt upprörande. Och jag har förvisso inte uttryckt mig så. För många läsare ger det använda uttrycket intryck av att statistiken visar att det i resten av de nedlagda fallen, dvs. 90 %, är så en våldtäkt *sannolikt har ägt rum*. Detta finns det inget som helst stöd för, och statistiken tyder på att den siffran är alldeles för hög. Vad som sägs i statistiken är bl.a. att den anmälda händelsen ”sannolikt inte hänt” i 11 % av fallen (se bilaga 1 till min bevisuppgift s. 12), vilket är något helt annat än att ”någon våldtäkt sannolikt inte ägt rum”. Detta framgår för övrigt redan av den andra siffra som tingsrätten nämner, att utredningen ”väcker tvivel” i 20 % av de nedlagda fallen. – Det viktiga för mig när det gällde statistiken var att ge stöd för att det är långt ifrån ovanligt att anmälaren ljuger (man kan anta att så är fallet i åtminstone 10 % av fallen) och att det därför är viktigt att polis och åklagare beaktar denna risk i utredningen.

(s. 12 ö Anmälan 2015 avsåg inte våldtäkt utan grov kvinnofridskränkning.)

9. s. 12 m I 2017 års fall ”tydde” inte bilderna på att det sexuella umgänget var frivilligt utan *visade* detta alldeles klart. (Det kunde naturligtvis ha förekommit övergrepp under tider som det inte fanns några bilder från, men redan den omständigheten att bilderna visar ett frivilligt sexuellt umgänge har starkt bevisvärde.) – Jag har inte påstått att målsäganden och Lina har ”satt i system” att anmäla män felaktigt för våldtäkt. (Däremot har jag sagt att 2017 års fall talar för att de båda ljög då, något som borde få betydelse för bedömningen av Linas värde som stöd vittne i utredningen mot mig.)

10. s. 13 n f. Tingsrätten refererar min sakframställning angående mina meddelanden till målsäganden så här: ”Åklagare och polis har under förundersökningen felaktigt lagt honom detta till last och menat att det styrker påståendet om våldtäkt. Kommunikationen berodde istället på att Göran Lambertz kände skuld för att samlaget hade ägt rum

eftersom han av flera skäl inte ville ha en sådan relation med målsäganden.” – Så har jag naturligtvis inte sagt. Tvärtom har jag angett att mina meddelanden inledningsvis kunde ses som ett tredje bevis mot mig, vid sidan av målsägandens och Linas berättelser. Men vad jag också har sagt är att *man borde ha sett att meddelandena kunde tolkas på ett annat sätt* än som ett erkännande av sex utan samtycke – nämligen som ett erkännande av skuld för att jag inte kunde låta bli att ha sex med henne fast jag skulle vara hennes stöd – och att man borde ha förstått detta i varje fall sedan jag gett den förklaringen när jag hördes. – Inte heller har jag sagt att jag kände skuld för att jag ”av flera skäl inte ville ha en sådan relation med målsäganden”. Anledningen till skuldkänslorna gentemot henne var i stället, som jag hela tiden sagt, att jag inte borde haft sex med någon som jag skulle vara ett stöd för.

11. s. 14 m Enligt den sista punkten kritiserade jag åklagaren för att hon inte uppmärksammade domstolen på ”att förhørsledaren bluffat” om klänningen. Så har jag naturligtvis inte vare sig sagt eller menat. Det vore orimligt att kräva att åklagaren skulle säga så. Vad hon däremot borde ha sagt, och det är detta jag har hävdad, är att mitt svar ”oj, har jag sagt så? Ja, då talar det för att han tog av henne klänningen. Han trodde hela tiden att det var så att hon tog av sig klänningen.” lämnades *sedan förhørsledaren påstått att jag sagt något som jag aldrig hade sagt* (jfr 23 kap. 12 § rättegångsbalken), nämligen ”att det var han som tog av E klänningen”. Detta lade förhørsledaren till det som jag faktiskt sa, nämligen ”Det var jag som knäppte upp dom igår, men jag lyckades inte särskilt bra och få av dig klänningen. Den var jäkligt svår och få av. Den satt så hårt på överkroppen.” Att jag svarade som jag gjorde berodde helt och hållet på det felaktiga tillägget, annars hade jag säkert bara konstaterat att jag tydligen *försökte* få av henne klänningen. (Se bilaga 4 och 5 till min bevisuppgift.)

12. s. 15 ö När tingsrätten refererar min sakframställning angående nedläggningen av min anmälan mot målsäganden skriver man så här: ”Det fanns mycket som talade för att hon hade ljugit och bevisläget var relativt gott.” Vad jag sa – med hänvisning till min genomgång i Bilaga 11 till min bevisuppgift – var att bevisvärdet för min skuld vid det här laget var mycket lågt (långt under 4 % enligt mina beräkningar) och att bevisvärdet för att målsäganden ljugit därmed var mycket högt, nästan så högt att hennes skuld redan var bevisad. Bevisläget var alltså mycket bättre, enligt min mening, än ”relativt gott”.

På samtliga dessa tolv punkter har tingsrätten genom sitt sätt att referera min sakframställning tonat ner de svårigheter som finns i målet. Jag frågar mig varför man har gjort på det sättet och menar att det är oacceptabelt att det har skett i sådan omfattning.

2.3 Tingsrättens rättsliga utgångspunkter

När tingsrätten anger de rättsliga utgångspunkterna för en rätt till ersättning enligt skadeståndslagen uppehåller man sig nästan helt vid bestämmelsen om fel eller försummelse vid myndighetsutövning, 3 kap. 2 § skadeståndslagen. Det gör man fastän denna bestämmelse spelar en helt underordnad roll i målet och bl.a. saknar betydelse för alla anspråk som avser tiden efter häkttningsbeslutet. Alla dessa anspråk avser ju ideell skada, och det är alltså 2 kap. 3 § skadeståndslagen som ska tillämpas.

Nu kan man kanske säga att jag inte borde vara särskilt missnöjd med detta felgrepp från tingsrättens sida, eftersom förutsättningarna för ersättning enligt 2 kap. 3 § är strängare än förutsättningarna enligt 3 kap. 2 §. Men jag kan inte låta bli att nämna det,

eftersom det tyvärr är ett rättsligt felgrepp av flera. Sålunda hänvisar tingsrätten ordrikt till rättsfallet NJA 2013 s. 842, varvid det viktigaste i rättsfallet tydligen är p. 34, som lyder så här:

34. Vad som utgör fel respektive försummelse måste relateras till beslutssituationen. För ett avgörande av en domstol gäller särskilt höga anspråk på omsorg (se NJA 1994 s. 194). I linje med den objektiverade bedömningen ska i regel en uppenbart oriktig rättstillämpning av en domstol anses oaktsam utan att avseende behöver fästas vid vad som i det enskilda fallet kan vara förklaringen till felet. Men fel eller försummelse i den mening som avses i 3 kap. 2 § 1 skadeståndslagen kan föreligga även utan att rättstillämpningen isolerat sett framstår som uppenbart oriktig. En helhetsbedömning ska göras.

Detta uttalande gäller avgöranden av *domstol* och säger i huvudsak att en uppenbart oriktig rättstillämpning alltid ska anses oaktsam men att fel eller försummelse kan föreligga även om inte rättstillämpningen isolerat sett framstår som uppenbart oriktig; en helhetsbedömning ska göras.

Man frågar sig vad detta uttalande av Högsta domstolen har med förevarande mål att göra, särskilt kanske som det följande stycket angående *en domstols bedömning av rätts- och bevisfrågor* säger, med hänvisning till NJA 1994 s. 654, att endast uppenbart oriktiga bedömningar kan betraktas som culpösa.

Men i det därpå följande stycket finns kanske den nödvändiga (eller i varje fall önskade) kopplingen till förevarande mål? Där talas om polis och åklagare. Men det enda som sägs där är att de särskilt höga krav som ställs på domstolar av rättssäkerhetsskäl gäller även för polis och åklagare. Att det för skadestånd skulle finnas ett krav på uppenbart oriktiga bedömningar även hos polis och åklagare sägs inte. Och något sådant krav finns naturligtvis inte heller.

Allra sist innan tingsrätten går över till bedömningarna säger man: "Tingsrätten anser att de krav på en helhetsbedömning som Högsta domstolen har angett i NJA 2013 s. 842 utgör utgångspunkt för bedömningen i detta mål." Men det som HD sa i rättsfallet var som framgått, för *domstolarnas* del, att fel eller försummelse kan föreligga även utan att rättstillämpningen isolerat sett framstår som uppenbart oriktig: "En helhetsbedömning ska göras." Detta uttalande kan självfallet inte åberopas till stöd för att "de krav på en helhetsbedömning som Högsta domstolen har angett i NJA 2013 s. 842 utgör utgångspunkt för bedömningen i detta mål".

I stället ska i princip varje åtgärd eller utebliven åtgärd av polis eller åklagare bedömas för sig. Att en viss åtgärd är riktig kan inte göra en annan felaktig åtgärd (eller felaktigt utebliven åtgärd) ursäktlig därför att den felaktiga i någon mening ska bedömas tillsammans med den riktiga. Jag är osäker på om det är detta som tingsrätten menar när rätten säger att det ska göras en "helhetsbedömning", det framgår aldrig klart. Men vissa ställningstaganden som tingsrätten sedan gör kan tyda på det.

2.4 Tingsrättens bedömningar

s. 22 n – 23 ö

Man kan bli lätt förtvivlad ibland när man läser tingsrättens redovisning av vad man själv har hävdad i målet (jfr även avsnitt 2.2). I inledningen till avsnittet om målsägandens bakgrund säger tingsrätten så här: ”Enligt Göran Lambertz borde polis och åklagare i ett tidigt skede ha kontrollerat målsägandens bakgrund. Om de gjort det så hade de, enligt Göran Lambertz, sett ett mönster av felaktiga anmälningar för sexuella övergrepp. – Enligt domstolen är det inte rimligt och inte heller lämpligt att de brottsutredande myndigheterna gör rutinmässiga kontroller av en anmälares bakgrund.”

Men jag har aldrig hävdad att myndigheterna ska göra ”rutinmässiga kontroller av en anmälares bakgrund”, och det menar jag inte heller. Vad jag har sagt är att myndigheterna bör före ett anhållande *undersöka målsägandens tidigare förekomst i liknande ärenden*, om det inte av någon särskild anledning saknas skäl till det, och att de också före ett anhållande bör, *om det uppkommer anledning till det*, ta reda på en del om målsägandens bakgrund.

Tingsrätten har inte tagit ställning till om sådana regler är en rimlig utgångspunkt för tolkningen av objektivitetsplikten i 23 kap. 4 § rättegångsbalken och 1 a § andra stycket förundersökningskungörelsen. Och därmed har tingsrätten inte heller, såvitt jag kan se, tagit ställning till om åklagaren uppfyllde sina förpliktelser enligt de principer som enligt min mening bör gälla. Tingsrätten har bara sagt att det inte bör göras ”rutinmässiga” kontroller av en anmälares bakgrund, och den bedömningen instämmer jag som sagt i. Frågan om den databas hos polisen som visar tidigare anmälningar av samma målsägende bör kontrolleras – en av målets viktigaste frågor – tar tingsrätten inte ställning till.

--

Med tanke på hur jag utformar mitt överklagande saknar jag anledning att gå närmare in på alla enligt min mening felaktiga uttalanden och bedömningar som tingsrätten gör. Jag kan dock inte avhålla mig från att beröra några av dem.

s. 23 x

I en redovisning av omständigheter till stöd för misstanken mot mig nämner tingsrätten bl.a. uppgifter från målsäganden ”som initialt inte velat delta i utredningen”. Utan tvivel avses de citerade orden ge intrycket att bevisvärdet av målsägandens uppgifter därmed förstärks. På samma sätt har åklagaren och Justitiekanslern resonerat. Men att målsäganden initialt inte velat delta kan ju också bero på att hon kände en tvekan inför att lämna lögnaktiga uppgifter, kanske pressad att medverka av omgivningen (som i målsägandens fall Martin) och polisen. Enligt min mening bör en domstol vara mycket varsam i sitt argumenterande, så att intrycket inte blir att domstolen har en förutfattad mening.

s. 23 m

Att tingsrätten inte alltid varit helt objektiv i sin syn på målet framgår kanske bl.a. av detta citat: ”Att målsäganden i våldtäktsutredningar tidigare blivit utsatt för liknande brottslighet torde tyvärr inte vara ovanligt och kan inte anses tala vare sig för eller emot att målsäganden är trovärdig.” Denna bedömning är en självklarhet så som meningen är skriven, men observera gärna att tingsrätten skriver ”blivit utsatt för” och inte ”säger sig ha blivit utsatt för”. Även sådana ”felskrivningar” kan lätt avslöja en förutfattad mening. Det måste anses olämpligt att en domstol avslöjar sig så, även i fall den förutfattade meningen faktiskt finns.

s. 23 y och 24 x

På samma sätt är det som tingsrätten säger på s. 23 y, att 2017 års fall inte kunde ge underlag för en bedömning att målsäganden ”enbart” av denna anledning inte skulle anses trovärdig, självklart. Och lika självklart är det som tingsrätten säger på s. 24 x att den omständigheten att en person inte vill lämna ifrån sig sin telefon inte ”ensam” kullkastar utredningen eller målsägandens trovärdighet. Men vem har hävdade vare sig det ena eller det andra? Inte jag. Domstolen bör bemöda sig att svara på de frågor som har ställts i målet, inte på andra frågor även om dessa är lättare.

s. 24 m

Tingsrätten avslutar sin genomgång av mina kritikpunkter 1, 2, 17 och 19 – 21 med orden: ”Det är inte visat att de bedömningar som Annika Bokefors gjort i denna del har varit oriktiga.” Vad som avses är punkterna:

1. Försummelse att före anhållningsbeslutet undersöka målsägandens förekomst i liknande ärenden.
2. Försummelse att före anhållningsbeslutet ta reda på mer om målsägandens bakgrund.
17. Försummelse att undersöka 2017 års fall sedan man fått kännedom om det.
19. Slarvig undersökning av 2017 års fall efter häktningen.
20. Försummad undersökning av 2018 års fall när detta väl blev känt.
21. Försummelse att undersöka andra tidigare fall efter häktningsförhandlingen.

Att de fyra senare punkterna inte passar särskilt väl under rubriken ”Målsägandens bakgrund” kan kanske lämnas därhän om vi inte ser det som ett uttryck för slarv. Värre är enligt min uppfattning att tingsrätten behandlar de frågor som ryms under de angivna rubrikerna som *bevisfrågor*, vilket framgår av uttrycket ”Det är inte visat”.

Det är visserligen inte ovanligt att rättsfrågor förväxlas med bevisfrågor och att domstolen antar sig kunna beta av det som i verkligheten är rättsfrågor med det enkla ”det är inte visat”. Men det är inte desto mindre felaktigt. En rättsfråga fordrar en rättslig bedömning, och någon sådan gjorde inte tingsrätten utom beträffande punkt 2, där bedömningen som framgått baserades på en felaktig uppfattning om vad jag hävdade i målet, och (med lite god vilja) punkt 20, där tingsrätten dock inte tar upp den tidsaspekt som jag tryckte på i målet. Enligt min mening borde tingsrätten genast när fallet blev känt – inkl. de hemliga inspelningarna, målsägandens urval och fabriksåterställningen efter flera påminnelser – ha dragit samma slutsats som jag drog i min cell när jag fick kunskap om det: Ingen kan tro henne nu när vi vet att hon har gjort detta två gånger.

Jag kommer att sända min bok ”När sanningen inte räcker” till hovrätten när jag har fått målnumret där. Jag gör detta för att visa min egen reaktion, som jag menar var den naturliga, när jag fick kännedom om 2018 års fall. Den framgår av kapitlen 19 och 20.

s. 24 m

Angående redovisningen av BRÅ:s resultat hänvisar jag till det som jag anförde i p. 8 i avsnitt 2.2. Tingsrätten underskattar med sitt skrivsätt grovt andelen fall där det sannolikt inte varit fråga om någon våldtäkt. – Jag avstår från att framföra den kritik som tingsrättens motivering på denna punkt enligt min mening egentligen förtjänar.

s. 24 n

Tingsrätten inleder avsnittet om målsägandens uppgifter med meningen: ”Utredningen inleddes efter att målsäganden försökt begå självmord ett par dagar efter händelsen hemma hos Göran Lambertz på julafton.” Huruvida det var ett allvarligt menat självmordsförsök eller inte är nog svårt för en utomstående att veta. EA hade överdoserat läkemedel och alkohol, och hon kan ha velat ta sitt liv. Men hon kan också ha velat protestera mot något eller velat åstadkomma viss reaktion hon någon eller några. Efteråt förnekade hon suicidplaner (s. 11 i häktningSPromemorian), och hon tycks framför allt ha varit upprörd över att hennes ex Martin hade lagt sig i (s. 6).

Min poäng är att tingsrätten inte kan veta hur det faktiskt var och att det därför inte är acceptabelt att man okritiskt skriver ”efter att målsäganden försökt begå självmord”. Det gäller särskilt som såväl åklagaren och Justitiekanslern som tingsrätten har gjort stor sak i målet av att målsäganden var så skör att man inte vågade ställa några pressande frågor till henne under de förhör som hölls med början en månad senare.

s. 25 x

Här återkommer vi till det som jag har nämnt i punkterna 2 och 3 i avsnitt 2.2. Tingsrätten skriver: ”Göran Lambertz har lyft fram att målsäganden inte lämnat samstämmiga uppgifter i förhören. Han har särskilt påpekat att hon i det första förhöret inte nämnde att hon däckade under videosamtalet med Lina.” Jag måste erkänna att det är lätt frustrerande att tingsrätten inte förstod vad jag sa på denna punkt och därmed betydelsen av skillnaden mellan förhören. Vad jag påpekade var, återigen, att målsäganden i det första förhöret berättade på ett sådant sätt att *hon inte kunde ha däckat i slutet av samtalet med Lina*, vilket hennes berättelse sedan gick ut på. Hon sa nämligen i det förhöret att vi gick ner i köket och tog en drink, varefter vi gick direkt till sovrummet på övervåningen. Det var också så det var i verkligheten och så jag beskrev det för henne på juldagen när jag skrev dagbok och hon inte protesterade mot beskrivningen (se Bilaga 12 till min bevisuppgift). Att som tingsrätten reducerar ändringen i berättelsen till ”att hon i det första förhöret inte nämnde att hon däckade under videosamtalet med Lina” är att frånta ändringen så gott som all betydelse. I själva verket borde polis och åklagare ha förstått, enligt min uppfattning, att det låg en hund begraven i hennes ändrade berättelse när hon i det andra förhöret sa, och fick stöd därtill av Lina som hörts strax tidigare, att det var i slutet av deras samtal som hon däckade, varefter hon vaknade av att jag hade sex med henne.

Betydelsen kan knappast förringas av att, som tingsrätten skriver, förhørsledaren i det efterföljande förhöret ställde mer fördjupade frågor om videosamtalet. Och: ”Det är mot denna bakgrund, enligt domstolen, inte konstigt att målsäganden då gav mer fördjupade svar.” Men det var ju inte alls fråga om någon ”fördjupning” utan om en helt avgörande förändring! Om det var som hon sa i det första förhöret kunde det inte vara som hon sa i det andra. Är detta verkligen så svårt att förstå?

s. 25 m

Jag avstår från att säga något om tingsrättens bedömning av frågan om samlagsställningen, eftersom jag inte tar upp den saken som en del av grunderna i mitt överklagande.

s. 25 n f.

Beträffande de hemliga ljudinspelningarna anser tingsrätten tydligen att målsägandens förklaring till att hon gjorde dem utgjorde en tillräckligt god anledning för polis och åklagare att inte ställa några ytterligare frågor. Men att hon hade en förklaring till att hon spelade in betydde ju inte nödvändigtvis att hon sa hela sanningen om anledningen.

Jag menar att hon borde ha tillfrågats bl.a. varför hon spelade in i hemlighet, vad det var som gjorde att hon satte på inspelningen resp. stängde av den, varför inspelningarna kom i kronologisk ordning på ljudfilerna, hur säker hon var på att det inte fanns fler inspelningar, vad det var som gjorde att hon först efter 1 ½ månad kom på att hon hade inspelningarna, varför hon inte lät polisen själv kolla om det fanns några inspelningar kvar på telefonen och om hon var beredd att låta polisen ta tillbaka vad som kunde ha raderats från telefonen. Enligt Åklagarmyndighetens anvisningar för åklagararbetet måste åklagaren kontrollera anmälarens trovärdighet. Med hänsyn till att situationen var så pass anmärkningsvärd som den var, hade det varit starkt motiverat att här göra en sådan kontroll.

Tingsrätten säger också: ”Det är svårt att dra långtgående slutsatser av ordningsföljden av inspelningarna.” Men det hade inte behövts några långtgående slutsatser, bara den slutsatsen att man borde ställa ett par kontrollfrågor för att ta reda på hur det kunde gått till. Det kunde ju faktiskt vara så – som jag tror att det var – att inspelningarna inte kunde hamna på filerna på det sättet utan att någon ”plockat med dem”.

s. 26 m

Angående fabriksåterställningen skriver tingsrätten, och som det får förstås var detta tillräckligt för att motivera att inget mer gjordes med anledning av återställningen: ”Målsäganden fick också frågor om detta under förhör och förklarade då det med att telefonen varit sönder. Dessa uppgifter kontrollerades även med den butik som utfört återställningen.”

Men får verkligen polis och åklagare vara så okritiska att de utan vidare spisning godtar en sådan förklaring som *den verkligen anledningen* till återställningen? Något måste hon ju säga. Och den intressanta frågan var ju inte om telefonen behövde återställas utan *varför det måste ske just nu*, just innan polisen fick tillfälle att leta igenom den? Varför inte ställa några helt naturliga följdfrågor till henne i detta läge? Anmälarens trovärdighet måste ju, enligt Åklagarmyndighetens egna anvisningar, kontrolleras. Vad hade varit naturligare än att åtminstone fråga varför hon inte kunde ha väntat med fabriksåterställningen, särskilt som ju polisen skulle ha telefonen i några dagar och hon alltså inte kunde använda den? Vad hade varit naturligare än att fråga henne om hon ville bidra till att det material som hade raderats togs fram igen? Att anhålla mig utan att åtminstone ställa dessa frågor till henne måste rimligen ha varit ett så pass allvarligt fel att det kvalificerar som ett tjänstefel enligt 20 kap. 1 § brottsbalken.

Hur ska man kunna finna en situation där det är *tydligare än i denna* att trovärdigheten bör kontrolleras?

s. 26 n

Här återkommer vi till det som jag har skrivit i p. 6 ovan i avsnitt 2.2. Tingsrätten skriver: ”I efterhand har det konstaterats att det skickats meddelanden mellan Martin och målsäganden som inte fanns i utredningen vid anhållandet och häktningsframställan. När dessa blev kända bidrog de till åklagarens beslut att lägga ned förundersökningen.

Det är dock inte visat att det stod klart tidigare under utredningen att några sådana meddelanden hade skickats eller att de hade den betydelse som de sedan skulle visa sig ha.”

Det är svårt att förstå att inte tingsrätten tagit till sig att polis och åklagare visste redan från förhöret med Martin den 2 februari det som denne sagt, nämligen att målsäganden runt midnatt skrev till honom att ”Göran är aspackad” (se s. 166 i häktningsspromemorian) och dessutom att det från den 2 mars, då målsägandens telefon hade undersökts, stod klart att åtminstone något meddelande saknades i telefonen. Varken åklagaren eller Justitiekanslern har bestritt detta, och åklagaren sa dessutom enligt tingsrättens protokoll: ”De meddelanden som Martin B i förhör berättat att E ska ha skickat till honom under julaftonen finns inte i utredningen.” Jag frågar mig hur tingsrätten kan ha missat detta.

En annan sak är att polis och åklagare inte vid denna tidpunkt hade dragit slutsatsen att målsäganden hade raderat meddelanden från sin telefon och att Justitiekanslern inte heller vitsordat att hon verkligen gjorde detta.

Tillsammans med försummelsen att ställa frågor när man fick kännedom om fabriksåterställningen är detta enligt min mening det allra största felet som polis och åklagare begick under utredningen mot mig. Det är omöjligt för mig att förstå varför man inte konfronterade målsäganden med den omständigheten att det saknades meddelanden i hennes telefon från den mest kritiska tidpunkten. I stället anhöll åklagaren mig.

s. 27 m

Angående ”klänningsbluffen” tycks tingsrätten själv ha hittat på en invändning för statens räkning, jag kan i alla fall inte minnas att vare sig Justitiekanslern eller Sven Voltaire själv hävdade något annat än att Voltaire faktiskt sa till mig det som han sa enligt protokollet. Tingsrätten får naturligtvis inte ställa sig på ena partens sida på det sättet.

Sedan säger tingsrätten: ”Även om det skulle vara det senare [att protokollet stämmer, min anmärkning] menar domstolen att skillnaden i innebörd är försumbar då det från utskriften av ljudfilen framgår att Göran Lambertz sagt att ’jag lyckades inte särskilt bra och få av dig klänningen. Den var jåkligt svår att få av’. Det är mot bakgrund härav en fullt rimlig tolkning att Göran Lambertz i vart fall försökt ta av målsägandens klänning.”

Som jag skrivit i p. 11 i avsnitt 2.2 är huvudpoängen med det som jag kallar ”klänningsbluffen” att förhørsledaren genom sitt sätt att referera innehållet i inspelningen fick mig att säga ”oj, har jag sagt så? Ja, då talar det för att [jag] tog av henne klänningen. [Jag] trodde hela tiden att det var så att hon tog av sig klänningen.” Det sa jag *sedan förhørsledaren påstått att jag sagt något som jag aldrig hade sagt*, nämligen ”att det var han som tog av E klänningen”. Detta lade förhørsledaren till det som jag faktiskt sa. Enligt tingsrätten var skillnaden i innebörd ”försumbar”, eftersom det är en fullt rimlig tolkning av det jag sa att jag i vart fall försökte ta av klänningen. Det är naturligtvis klart att detta är ”en fullt rimlig tolkning”, och jag har aldrig sagt något annat. Jag mindes visserligen inte vid förhören att jag hade försökt ta av klänningen och jag fick aldrig någon fråga om det, men det var säkert så. De frågor som ställdes handlade hela tiden om huruvida jag hade tagit av henne kläderna eller inte, och på det svarade jag hela tiden nej. Och mitt minne är och var mycket starkt; när jag kom ut från toaletten låg hon på mage i min säng och hade klätt av sig allt utom trosorna.

Så hur det kunde vara ”försumbart” om förhørsledaren sa till mig att jag hade sagt att det var jag som tog av klänningen eller inte hade sagt detta, det övergår mitt förstånd. Jag kan faktiskt inte undgå intrycket att tingsrätten helt enkelt inte ville att jag skulle få rätt på någon punkt. Hur kan man rimligen komma fram till att skillnaden mellan versionerna – med tanke inte minst på hur åklagaren utnyttjade mitt svar vid häkttningsförhandlingen – var ”försumbar”?

s. 27 n

I det avsnitt som behandlar frågan om åklagaren undanhöll något av betydelse för tingsrätten vid häkttningsförhandlingen understryker tingsrätten att jag och min försvarare hade goda möjligheter att föra fram de invändningar som vi hade. Vidare framhåller tingsrätten att häkttningspromemorian hade getts in före förhandlingen och att rådmannen David Boberg-Linder uppgett att han tog del av promemorian före förhandlingen.

Här visar tingsrätten att man har missat målets poäng även på denna punkt, eller att man i varje fall väljer att inte ta ställning till det som är den principiellt svåra frågan, nämligen: I vad mån måste åklagaren vara objektiv *i sin presentation* vid en häkttningsförhandling? Jag var mycket klar över att det var framför allt denna fråga som jag önskade få besvarad, och eftersom Justitiekanslern och jag var överens om att åklagaren inte får låta bli att nämna någon omständighet som på ett avgörande sätt talar till den misstänktes favör hade jag utgått från att tingsrätten också skulle ta ställning till frågan om innehållet *i presentationen*. Det har emellertid tingsrätten inte gjort. I stället avslutar man avsnittet så här: ”Sammantaget anser domstolen att det inte är visat att Annika Bokefors undanhållit information från domstolarna i samband med *häkttningsframställan* [kursiverat av mig] eller häkttningsförhandlingen.” Återigen tar domstolen alltså ställning till en annan sak än den som jag velat få prövad genom mitt påstående om fel, och därtill en annan sak än den som borde ha prövats på grund av Justitiekanslerns vitsordande av åklagarens skyldighet vid förhandlingen.

Jag återkommer till denna sak i avsnitt 3.3 nedan.

s. 29 n f.

Det var ett uppvaknande för mig att åklagaren, Annika Bokefors, vid huvudförhandlingen framhöll att enligt hennes mening ursprungssannolikheten har mycket liten betydelse för bedömningen av bevisvärdet i ett mål eller en utredning. Ställd inför några exempel medgav hon visserligen att denna sannolikhet ibland måste tillmätas betydelse, men det är enligt henne själva bevisningen i ärendet som är helt avgörande.

Jag trodde för min del att det var välbekant inom rättsväsendet att omständigheter som en persons erfarenhet av narkotika eller vapen, personens benägenhet för våld eller lögn, personens tidigare erfarenhet av inbrottsstöld eller snatterier eller personens självkontroll eller sexualdrift kan ha väl så stor betydelse för bedömningen av bevisläget som bevisningen i utredningen. Inte så att någon kan fällas på grund av enbart ursprungssannolikhet, förstås, men så att denna sannolikhet kan bidra till att fria och ibland också fälla den misstänkte. Det räcker för övrigt med att studera sannolikhetslära för att förstå detta. Det matematiska teorem med vilket man kan beräkna bevisvärdet i ett enskilt fall – Bayes sats – fäster en självklar och avgörande vikt vid ursprungssannolikheten (se Bilaga 11 till min bevisuppgift).

Av tingsrättens resonemang i denna del – inte särskilt transparent får man väl säga utan att överdriva – tycks framgå att tingsrätten ansluter sig till åklagarens uppfattning att ursprungssannolikheten i stort sett saknar betydelse: ”Oavsett den teoretiska ursprungssannolikheten måste varje fall bedömas utifrån den bevisning som är för handen i varje enskilt fall.” Om detta betyder att ursprungssannolikheten enligt tingsrätten saknar betydelse vid bevisvärderingen är det helt enkelt fel.

s. 29 x

Eftersom jag inte tar upp dessa saker i grunderna för mitt överklagande avstår jag från att säga något om tingsrättens bedömning av frågan om motiveringen vid nedläggningen av förundersökningen mot mig och frågan om nedläggningen av min anmälan mot målsäganden.

3 *Grunder och utveckling av grunderna*

3.1 *Inledning*

Jag har trott att det ställs högre krav på rättssystemets kvalitet än tingsrättens dom ger uttryck för. När det gäller grunderna inskränker jag mig emellertid i hovrätten, som sagt, till två frågor som jag bedömer principiellt särskilt viktiga. Jag har formulerat dessa principfrågor i avsnitt 1 och upprepar dem här:

1. Vilken utredning med inriktning på anmälarens trovärdighet måste åklagaren göra före beslut om anhållande (och tillhörande tvångsåtgärder som husrannsakan, beslag och avstängning av bostad) för att uppfylla sin objektivitetsplikt, särskilt det krav som Åklagarmyndigheten uppställer att trovärdigheten i anmälarens berättelse måste kontrolleras?
2. Är åklagaren skyldig att ge domstolen en i huvudsak objektiv bild av utredningen vid sin presentation under häkttingsförhandlingen och vad gäller i så fall om bevisbördan för att åklagaren har uppfyllt eller inte uppfyllt denna förpliktelse?

3.2 *Grunder för överklagandet, principfråga 1*

Åklagaren har enligt 23 kap. 4 § rättegångsbalken en förpliktelse att iaktta objektivitet under förundersökningen. Enligt 1 a § förundersökningskungörelsen ska den enskildes rättssäkerhetsintressen tas till vara. I Åklagarmyndighetens anvisningar för åklagararbetet sägs angående objektivitetsplikten: ”Åklagaren är skyldig att vara objektiv. Det innebär att åklagaren måste förhålla sig neutral vid bedömningen av vad som har inträffat och om det kan bevisas i domstol. Kravet på objektivitet medför att åklagaren har ansvar för att utreda och undersöka även sådant som talar till den misstänkta personens fördel. Om en person påstår sig ha varit utsatt för ett brott måste åklagaren se till att man kontrollerar trovärdigheten i berättelsen.”

Någonstans går uppenbarligen gränsen för vad som är acceptabelt, och jag vill få prövat var den gränsen går när det gäller vilken utredning kring anmälaren som åklagaren måste låta göra före ett beslut om frihetsberövande. *Jag menar* att objektivitetsplikten medför att polis och åklagare före ett beslut om frihetsberövande måste göra den utredning som motiveras av omständigheter som kan skapa osäkerhet om anmälarens

trovärdighet, de svar som hon lämnar i förhören och. hennes tidigare eventuella förekomst i liknande ärenden.

Med tanken inte minst på den mycket låga ursprungssannolikheten för min skuld (se bilaga 7 till min bevisuppgift samt även bilaga 11 med beräkningar av bevisvärdet) uppfyllde åklagaren enligt min mening inte alla de krav på objektivitet som lagens och Åklagarmyndighetens krav innebär. Så var fallet eftersom åklagaren beslutade att anhålla mig utan att genomföra framför allt följande utredningsåtgärder, som hade varit lätta att vidta och som i hög grad hade påverkat bevisläget i utredningen.

1. Tidigare förekomst Åklagaren lät inte före anhållningsbeslutet undersöka EA:s förekomst i liknande ärenden.

Hade det skett, hade man snabbt och lätt fått kännedom om åtminstone tre fall från de senaste sex åren. Efter en kort stunds studier av de tre fallen hade man kunnat konstatera att mycket talade för att EA hade en benägenhet att göra falska brottsanmälningar. Man hade också fått veta att vittnet Lina var med i ett av fallen (2017), och på ett sådant sätt att det borde ha påverkat bedömningen av hennes utsaga.

Jag menar att objektivitetsplikten medför att polis och åklagare före ett anhållande ska undersöka målsägandens tidigare förekomst i liknande ärenden om det inte av någon särskild anledning saknas skäl till det. Sekretess får inte hindra en sådan kontroll. I den mån sekretess föreligger för uppgifter bryts den så gott som alltid av bestämmelserna i 10 kap. offentlighets- och sekretesslagen.

Det saknades inte skäl till en sådan undersökning, varför åklagaren enligt min mening åsidosatte sin objektivitetsplikt genom att inte göra den innan jag anhölls.

2. Test av berättelsens konsistens och anmälarens trovärdighet Åklagaren såg inte till att det under de fyra förhören med EA under januari och februari 2021 ställdes några frågor till henne som gick ut på att kontrollera hennes trovärdighet eller hennes berättelse tillförlitlighet. Det frågades t.ex. inte

a. varför hon i ett tidigt förhör den 29 december 2020 sa att hon inte hade något klart minne av övergreppet,

b. varför hon i det första förhöret berättade på ett sätt som gjorde att hon inte kunde ha "däckt" i slutet av samtalet med vittnet Lina, vilket var en förutsättning för den berättelse som misstankarna sedan kom att bygga på,

c. om hon som vittnet Martin sa hade skickat ett meddelande till honom med innehåll "Göran är aspackad" vid en tidpunkt då hon enligt sin egen berättelse var avsomnad,

d. hur hon förhåller sig till att ljuga om småsaker (som det kunde konstateras att hon hade gjort), något som kunde ha betydelse för hennes allmänna trovärdighet,

e. vad hon menade med det hon sa på juldagen, att "det var jag som tog det på mig" (s 113 i häktningsspromemorian).

Jag menar att objektivitetsplikten medför att polis och åklagare före ett anhållande måste ställa frågor som åtminstone i någon mån undersöker konsistensen i anmälarens berättelse och hennes trovärdighet. Annars saknar föreskriften om att åklagaren ska se till att man kontrollerar trovärdigheten reellt innehåll.

Hänsyn måste naturligtvis tas till målsägandens psykiska mående, men det kan inte få innebära att inga kontrollfrågor ställs. Frågorna får i stället framföras på ett hänsynsfullt och omtänksamt sätt. Är måendet hinder för ett förhör som kan bli för pressande, bör ett lämpligare tillfälle avvaktas. Men man får knappast besluta om frihetsberövande utan att ha ställt de nödvändiga frågorna. Frågan om hänsynen till målsägandens psykiska mående är, som jag ser det, en principfråga i principfrågan.

Att man kanske egentligen inte brydde sig så mycket om målsägandens mående visade sig när man ställde väldigt pressande frågor i det långa förhöret den 21 mars. Var det något konkret som gjorde att man ansåg att hon då inte längre mådde psykiskt dåligt? Intrycket blir annars lätt att man ställde pressande frågor när man redan hade upptäckt att anmälaren sannolikt inte var trovärdig. Ett sådant förfarande är knappast i överensstämmelse med Åklagarmyndighetens egen regel att trovärdigheten måste kontrolleras.

3. Fabriksåterställning av telefonen efter flera påminnelser att lämna in den Åklagaren följde inte före anhållningsbeslutet upp den rimligtvis mycket anmärkningsvärda omständigheten att EA hade låtit fabriksåterställa sin telefon, och därmed låtit radera hela dess innehåll, trots att hon fått flera påminnelser om att lämna in den för undersökning.

Man frågade henne t.ex. inte om hon inte förstod att sådant innehåll som polisen kunde vilja granska på telefonen raderades genom återställningen, och varför inte åtgärden att radera allt kunde anstå. Och man frågade henne inte om hon ville medverka till att man hämtade tillbaka det raderade innehållet från det s.k. molnet. Varför ställde man inte åtminstone en sådan fråga för att se hur hon ställde sig?

Hade man undersökt EA:s tidigare anmälningar hade man kunnat se att hon agerade likadant med telefonen i 2018 års mål. Då om inte förr hade man rimligen fått anledning att ifrågasätta hennes trovärdighet. (För egen del blev jag, som jag redan har skrivit, helt lugn när jag via medierna och min advokat fick kunskap om 2018 års fall. Då förstod jag att EA aldrig skulle kunna bedömas som trovärdig i utredningen mot mig. Se kap. 19 och 20 i min bok.)

4. Ljudinspelningarna Åklagaren lät inte före anhållningsbeslutet följa upp de ganska anmärkningsvärda omständigheterna att EA hade gjort ljudinspelningar i hemlighet, sagt att hon glömt inspelningarna och kommit ihåg dem först efter 1 ½ månad samt sänt in inspelningar i viss kronologisk ordning. Det sista kunde ju tyda på att de hade varit föremål för ett selektivt urval, något som också själva innehållet kunde ge stöd för. Genom att låta radera innehållet på telefonen hade hon sett till att detta inte kunde kollas.

Enligt min mening hade man innan jag anhölls bort fråga EA t.ex. varför hon inte kom ihåg inspelningarna när hon sände in annat material från telefonen, hur det kom sig att inspelningarna låg i kronologisk ordning på ljudfilerna och om hon lyssnade på inspelningarna innan hon skickade in dem. Här hade man goda möjligheter att – som åklagaren ska göra enligt Åklagarmyndigheten – kontrollera trovärdigheten.

5. *Meddelanden borta från kritiska tidpunkten* Åklagaren kände till, innan hon beslöt att anhålla mig, att meddelanden var borta från EA:s telefon från bl.a. den kritiska tidpunkten, dvs. efter midnatt på julnatten då hon sa sig ha varit avsmnad. Det visste åklagaren dels genom förhöret med vittnet Martin, dels genom den undersökning av telefonen som var klar den 2 mars, sex dagar innan jag anhölls. (Messengermeddelanden försvann inte genom fabriksåterställningen utan fanns på Facebooks servrar.) Det fanns anledning att misstänka att EA hade raderat de meddelanden som var borta. Trots detta lät inte åklagaren ställa några svåra frågor om saken till EA. I förhöret den 21 mars ställde man så småningom sådana frågor, och då visade det sig att EA inte hade något svar.

Sådant agerande av målsäganden som kan skapa misstankar om bristande trovärdighet bör rimligen föranleda en fördjupning av utredningen. Om viktiga meddelanden kan ha raderats från målsägandens telefon, då bör man normalt fordra att hon har en god förklaring till att meddelandena är borta.

6. *Ex-sambon Martins telefon* Åklagaren kände före anhållningsbeslutet till att EA:s ex-sambo Martin inte hade lämnat in sin telefon för undersökning trots att han anmodats flera gånger att göra det. Åklagaren visste också att Martin hade sagt i förhör att EA vid den kritiska tidpunkten hade sänt bl.a. ett meddelande med innehåll "Göran är aspackad". Ändå valde åklagaren att inte avvakta en undersökning av Martins telefon innan jag anhölls. När den så småningom kunde undersökas visade det sig att de saknade meddelandena fanns där, vilket fick till följd att jag släpptes och utredningen lades ner.

Sådana omständigheter som ger anledning till misstanke om att målsäganden skyddas av en närstående bör enligt min mening föranleda en fördjupning av utredningen på den aktuella punkten och skärpt vaksamhet innan det beslutas om frihetsberövande av den misstänkte. Det hade knappast kostat något att vänta med anhållningsbeslutet tills undersökningen av Martins telefon kunnat göras.

--

Den principfråga som jag här vill få besvarad är alltså vilken utredning kring anmälaren som åklagaren för att uppfylla sin objektivitetsplikt måste göra före ett beslut om anhållande. Det gäller särskilt Åklagarmyndighetens krav att anmälares trovärdighet "måste" kontrolleras.

Enligt min mening måste åklagaren, för att uppfylla sin objektivitetsplikt, innan den misstänkte frihetsberövas vidta alla sådana utredningsåtgärder som framstår som motiverade utifrån utrednings- och bevisläget och som kan göras före frihetsberövandet utan betydelsefulla negativa konsekvenser.

Jag menar att samtliga sex nu nämnda utredningsåtgärder skulle ha vidtagits med tillämpning av en sådan princip. Det gäller särskilt eftersom ursprungssannolikheten för min skuld var mycket liten. Genom att inte låta vidta ens någon av dem gjorde sig åklagaren enligt min mening skyldig till brott mot objektivitetsplikten och tjänstefel.

Den andra principfrågan som jag vill få prövad i målet är om åklagaren är skyldig att ge domstolen en i huvudsak objektiv bild av utredningen vid häktningsförhandlingen. Om svaret är ja, som jag menar, är nästa fråga vad detta innebär för frågan om vilka omständigheter som åklagaren ska nämna och hur det ska ske. En följdfråga är vad som gäller om bevisbördan för om åklagaren har uppfyllt sina förpliktelser.

Det kan knappast råda något tvivel om att åklagaren är skyldig att vid häktningsförhandlingen ge domstolen en i huvudsak objektiv bild av utredningen. Vid tingsrätten instämde Justitiekanslern i att åklagaren när det gäller viktiga omständigheter som är till den misstänktes favör inte kan försvara ett uteblivet omnämnande med att den misstänkte eller försvararen kunde ha observerat och nämnt omständigheten eller att domstolen kunde ha upptäckt den i det skriftliga material som åklagaren lämnat in.

Det står enligt min mening klart att ansvaret inte kan läggas på den misstänkte eller försvararen för att omständigheter och bevis till den misstänktes favör uppmärksammas vid häktningsförhandlingen. Den tid de ges är i praktiken alldeles för kort för att de ska ha möjlighet att se allt som kan ha sådan betydelse. Jag konstaterar att jag och min försvarare i den aktuella utredningen missade så gott som allt av sådan betydelse, och detta trots att åtminstone jag ägnade den 204 sidor långa häktningspromemorian så gott som all tid som jag kunde. Inte heller kan ett sådant ansvar läggas på domstolen. Det är åklagaren som behärskar utredningen. Objektivitetsplikten måste därför rimligen innebära, som sagt, att åklagaren ska ge häktningsdomstolen en i huvudsak objektiv bild av utredningen. Därmed ska också omständigheter som talar till den misstänktes favör nämnas, och nämnas på ett sådant sätt att deras verkliga betydelse i huvudsak framgår. Sådana omständigheter får alltså inte gömmas undan eller spelas ner på ett mer eller mindre fördolt sätt.

Vad innebär då detta för vilka omständigheter som åklagaren hade en förpliktelse att nämna vid häktningsförhandlingen i mitt fall? Enligt min mening gäller det i varje fall följande omständigheter:

1. EA berättade i det första förhöret på ett sätt som var oförenligt med hennes senare berättelse om hur och när hon "däckade". EA och jag pratade också på juldagen på ett sätt som innebar att mycket talar för att det var EA:s första version som var den rätta. I det allra första förhöret den 29 december sa EA därtill att hon inte hade "något klart minne av övergreppet".
2. Meddelanden från den centrala tidpunkten var borta från EA:s telefon när den undersöktes, och det kunde inte uteslutas att hon hade raderat dem. (Åklagaren sa på denna punkt enligt tingsrättens protokoll: "De meddelanden som Martin B i förhör berättat att E ska ha skickat till honom under julaftonen finns inte i utredningen.")
3. EA hade trots flera påminnelser om att lämna sin telefon till polisen låtit fabriksåterställa den så att allt innehåll som kunde raderas försvann.
4. EA hade spelat in oss i hemlighet, och mycket tydde på (kronologisk ordning, hågkomst efter 1 ½ månad och "lämpligt" innehåll) att hon hade skickat in ett selektivt urval av inspelningar.
5. EA hade gjort uttalanden under juldagen som talade för att hon hade samtyckt. Hon sa enligt inspelningen att hon ju hade sagt att hon skulle hålla ordning på oss, det tog

hon på sig. (s. 113 i häktningsspromemorian: ”Jag hade ju sagt att jag skulle hålla ordning på oss igår kväll.”, ”Du la det inte på mig. Det var jag som tog på mig det.”)

6. Förhørsledaren hade lagt till ett påstående om EA:s klänning som fick mig att tro att jag hade sagt att det var jag som tog av den och därför sa i förhöret med mig ”oj, har jag sagt så? Ja, då talar det för att [jag] tog av henne klänningen”. (Åklagaren sa vid förhandlingen, med hänvisning till mitt genom vilseledandet framlockade yttrande i förhöret, att ”Göran Lambertz är inte trovärdig”).

7. EA:s vän och f.d. sambo Martin hade inte redovisat innehållet i sin telefon före häktningssförhandlingen trots tre påminnelser, så man hade bl.a. inte kunnat kolla det meddelande som han hade berättat om, som saknades i EA:s telefon, att EA hade skrivit vid den kritiska tidpunkten ”Göran är aspackad”.

8. Alla meddelanden från den 26 och 27 december var också borta från EA:s telefon.

På alla punkter utom p. 3 blev det som jag uppfattade det klarlagt att saken antingen inte nämndes av åklagaren vid häktningssförhandlingen eller nämndes så som anges i p. 2 och 6.

När det gäller p. 3 sa åklagaren att hon tror att hon nämnde fabriksåterställningen (hon hade kastat sina anteckningar från förhandlingen), men hon sa inget om att hon berört saken som ett problem från bevissynpunkt. Jag sa att den såvitt jag minns inte alls nämndes. Detta får visst stöd av mina anteckningar från häktningssförhandlingen, Bilaga 10 till min bevisuppgift. Där har jag inte noterat s. 152 (där fabriksåterställningen nämns) som en av de sidor där åklagaren läste. Rådmannen David Boberg-Linder sa att han hade saken klar för sig genom att han självfallet hade tillgodogjort sig hela häktningsspromemorian och också beaktat hela denna. Hovrättslagmannen Ulrika Carlehäll sa att hon inte kunde minnas att något nämnts i hovrätten om fabriksåterställning av telefonen.

Om bevisbördan läggs helt på mig för att fabriksåterställningen inte över huvud taget nämndes lär jag inte ha uppfyllt beviskravet. Däremot torde hovrätten kunna finna det styrkt att återställningen inte nämndes på ett sätt som innebar att saken problematiserades, dvs. nämndes som ett problem i bevishänseende, vilket borde ha skett med hänsyn till sakens betydelse. Det kan också ifrågasättas om bevisbördan ska läggas helt på den som påstår det jag påstår i ett sådant här fall, där åklagaren normalt har lättast att visa vad hon tagit upp vid förhandlingen. Jag menar att bevisbördan bör vara åtminstone delad.

Genom vad som klarlagts eller får anses bevisat kan det enligt min mening konstateras att åklagaren inte uppfyllde sin objektivitetsplikt vid häktningssförhandlingen. Hon avstod från att nämna på ett rättvisande sätt i varje fall sju, enligt min mening åtta, viktiga omständigheter som kunde tala för att EA inte var trovärdig.

Att åklagaren inte redovisade 2017 och 2018 års fall vid häktningssförhandlingen berodde naturligtvis på att hon då inte hade skaffat sig någon kunskap om dessa fall. Det stred därför inte mot objektivitetsplikten att inte nämna dem vid häktningssförhandlingen. Däremot stred det enligt min mening, som jag har sagt tidigare, mot åklagarens objektivitetsplikt att inte över huvud taget ta reda på något om dessa helt avgörande fall innan hon beslutade att anhänga mig.

3.4 *Tjänstefel*

När det gäller tillämpningen av tjänstefelsbestämmelsen i fall som det förevarande kan hänvisas till rättsfallet NJA 2017 s. 491. Där sägs bl.a. följande i punkterna 11 – 15.

1. Det faktiska handlandet i en viss situation ska ställas mot vad som skulle ha varit ett godtagbart handlande i situationen. Ansvar förutsätter att det faktiska handlandet så avviker från det som borde ha iakttagits att tjänstemannen därigenom har åsidosatt vad som gäller för uppgiften.
2. Uttrycket ”vad som gäller för uppgiften” tar sikte på vad som i den aktuella situationen skulle ha varit ett godtagbart handlande. Ledning i det hänseendet får i första hand hämtas från regler som tar sikte på hur en viss uppgift ska handläggas, här t.ex. rättegångsbalkens regler om förundersökning, särskilt 23 kap. 4 §, och förundersökningskungörelsen, särskilt 1 a § andra stycket. Huruvida ett handlande i den enskilda situationen är godtagbart ska bedömas objektivt.
3. Ett handlande som inte är godtagbart behöver inte vara straffbart som tjänstefel. Det fordras också att åsidosättandet har skett uppsåtligt eller av oaktsamhet. Gärningsmannen ska alltså ha haft uppsåt till att han eller hon har åsidosatt vad som gäller för uppgiften eller – för att vara oaktsam – åtminstone bort inse att handlandet inte var godtagbart.
4. Myndighetsutövning kan vara av vitt skilda slag. Det går därför inte att göra några mera generella uttalanden om vad som krävs för att åsidosättandet ska anses som oaktsamt. Allmänt sett gäller dock att ju mer ingripande en åtgärd är för den enskilde, desto mindre krävs för att handlandet ska anses vara oaktsamt. Av rättssäkerhetsskäl ställs det särskilt höga krav på handläggningen inom rättsväsendet. Detta får sedan vägas mot omständigheter som hänför sig till den berörde tjänstemannen personligen, t.ex. vilken kunnskap, utbildning och erfarenhet som han eller hon har haft.
5. Gärningar som vid en helhetsbedömning bedöms som ringa ska inte leda till ansvar för tjänstefel. Syftet är att undanta gärningar som inte är så klandervärda att de bör föranleda straffrättsligt ansvar. Bedömningen ska ske främst mot bakgrund av gärningens betydelse för myndighetsutövningen och gärningsmannens ansvar i förhållande till den. Omständigheter av intresse är i vad mån någon har drabbats av skada eller om det föreläggat någon mera påtaglig risk för skada eller olägenhet av annat slag. En annan viktig omständighet är vilket mått av självständiga befogenheter som gärningsmannen har haft i förhållande till myndighetsutövningen. Också graden av oaktsamhet ska beaktas som en faktor bland flera vid bedömningen.

Det kan även hänvisas till rättsfallet NJA 2016 s. 453, där i huvudsak följande sägs i punkterna 12 och 14.

6. Av rättssäkerhetsskäl ställs generellt höga krav på en korrekt handläggning inom rättsväsendet. Vikten av att regelverket tillämpas korrekt när fråga är om en frihetsberövad person innebär att aktsamhetskravet får anses vara ytterligare förhöjt.
7. Vid en felaktig hantering av frågor om frihetsberövanden bör det endast under speciella förhållanden komma i fråga att bedöma ett tjänstefel som ringa.

4 *Skadan*

I fråga om den skada jag lidit av de fel som jag påstår gjordes hänvisar jag till vad jag anförde vid tingsrätten.

5 *Bevisning*

Jag åberopar samma bevisning som vid tingsrätten, och med samma bevisteman, med undantag för den skriftliga bevisning som anges i punkterna 1, 7, 8 och 11 i min slutliga bevisuppgift där samt med undantag även för vittnesförhören med Cecilia Fucik, Sven Voltaire och Eva-Marie Persson.

6 *Målets avgörande*

Enligt min bedömning kan saken, så som den nu har begränsats, utredas tillfredsställande genom föredragning i hovrätten. Jag har därför inte något att invända mot att målet avgörs utan huvudförhandling. Från kostnads- och resurssynpunkt vore det av värde.

7 *Tingsrättens handläggning av målet – opartisk?*

Eftersom saken har stor betydelse för svenskt rättsväsende vill jag också framhålla något som egentligen ligger utanför målet. Enligt min mening ger tingsrättens omfattande missförstånd och sakfel i avsnitten 2.2 och 2.4 intrycket att domstolen inte förhöll sig opartisk i målet. Detta intryck förstärks i hög grad av det beslut om avvisande av bevisning som tingsrätten meddelade den 15 oktober 2021. Såvitt avsåg Ulrika Carlehälls vittnesmål var det uppenbart oriktigt att avvisa detta i dess helhet. Det tror jag att även tingsrätten insåg sedan jag efter beslutet hade begränsat mina bevisteman för förhöret.

Även tingsrättens uppträdande vid huvudförhandlingen gav mig intrycket att rätten inte var opartisk. Det gällde framför allt ordförandens sätt att stoppa en av mina frågor till David Boberg-Linder och att stoppa en positiv kommentar till Ulrika Carlehäll. Men det gällde också en av rättens ledamöters minspel under ett av vittnesförhören. Som alla vet är det ett mycket allvarligt fel av en domstol att uppträda så att det med fog kan ifrågasättas om domarna är opartiska. Detta måste en domstol beakta i särskilt hög grad i mål där staten är part och där intrycket kan bli att domstolen ställer sig på statens sida.

8 *Justitiekanslerns beröm till utredningen*

Justitiekanslern avslutade sin plädering i tingsrätten med att hylla förundersökningen mot mig. Den var enligt JK mycket skickligt gjord. Jag nämner detta i mitt överklagande mest för att det ska vara dokumenterat att Justitiekanslern, med det ansvar myndigheten har för kvaliteten i myndighetsarbete, har den uppfattningen om en brottsutredning som enligt min mening innehöll mycket allvarliga försummelser.

Göran Lambertz